

УДК 378.014.6:004

Ющенко А. П., Шпильовий Ю. В.

ОСНОВНІ АСПЕКТИ СТВОРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ ДЛЯ ЯКІСНОГО НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ

Важливою проблемою сьогодення залишається питання урізноманітнення навчального процесу, створення умов для творчості студентів, можливості проявити себе, розширення сфери їх інтересів. Сучасним студентам доступні найрізноманітніші джерела інформації, але часто саме наявність готової інформації сприяє розвитку пасивності. Зникає прагнення до пошуку, пізнання, творчості, тобто діяльності. Для цього процес навчання має бути сконструйований з максимальним наближенням до запитів і можливостей студентів.

Модернізація сучасної системи вищої освіти потребує впровадження перспективних інноваційних технологій та методик навчання, основний напрям яких ґрунтується на використанні сучасної інформаційної техніки.

***Ключові слова:** навчальний процес, навчальне середовище, інформаційно-комунікаційні технології, проблемне навчання, методика “win-win”.*

Головною метою навчання у вищому закладі освіти є формування технологічно освіченої особистості, яка може реалізувати себе в самостійному житті, професійно самовизначитися і знайти своє місце в сучасному суспільстві. З кожним роком стає все важче підтримувати інтерес студентів до вивчення дисциплін. Мотивація до навчання ослаблена декількома причинами. По-перше, у кожного студента свій досвід пізнавальної діяльності та свій рівень розвитку; по-друге, не всі предмети є обов'язковим при здачі державних іспитів ще в школі, а тому часу їм приділялося менше; по-третє, змінюються часи, а разом з цим і інтереси студентів.

Як відзначає Ю. Триус, до основних проблем, з якими стикаються студенти при вивченні дисциплін, належать:

- низький рівень базової теоретичної підготовки з школи;
- недостатній рівень практичних умінь та навичок щодо використання цих знань;
- невміння застосовувати знання для формалізації практичних задач та їх розв'язування;
- низьку мотивацію при вивченні дисципліни;
- невміння і небажання студентів працювати самостійно;
- недостатній рівень навчально-пізнавальної діяльності студентів [7].

Прояв і розвиток пізнавальної активності студентів багато в чому залежить від середовища, в якому вони знаходяться. Головна роль у створенні такого навчального середовища належить викладачу.

У педагогічній літературі є різні визначення навчального середовища у навчальному процесі, однак сенс їх зводиться до методів пізнавальної діяльності, тобто способів роботи викладача й студентів, за допомогою яких досягається оволодіння знаннями, уміннями і навичками, формується світогляд студентів, розвиваються їх здібності.

В сучасних умовах під методами навчання розуміють способи спільної та індивідуальної, взаємозалежної та взаємообумовленої рефлексивно-особистісної діяльності викладача зі студентами, що дають змогу вирішувати змістові та процесуальні, дидактичні завдання, які відповідають певній педагогічній системі [2].

Навчання у вищому закладі освіти завжди має бути орієнтовано на практичну підготовку студентів, застосування знань на практиці. За рахунок залучення студентів до розв'язання практичних завдань, наближених до реального життя та поведінці з різними засобами праці, навчальний процес в університеті значно має вирізнятися від цього ж процесу інших закладів освіти. Очевидною є потреба розвинути сильні сторони навчального процесу в університеті і зацікавленість студентів в ньому, акцентуючи увагу на формування в них таких умінь, які є незалежними від змісту навчання, що постійно змінюється [4]. Це все спонукає шукати нові методи і засоби навчання студентів.

Успішне викладання неможливе без стимулювання активності студентів в процесі навчання. Стимулювання має на меті – залучити їх увагу до вивчення теми заняття, збудити в них зацікавленість, допитливість, пізнавальний інтерес. Разом з тим, необхідно розвивати у студентів почуття обов'язку й відповідальності, які також сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності. Ефективність засвоєння знань залежить від кількох факторів, зокрема від мотивації навчання. Якщо викладач виявляє, що в студентів недостатньо розвинений мотив обов'язку, то він додатково роз'яснює суспільне значення дисципліни, добирає переконливі приклади, що розкривають значення освіти для науково-технічного прогресу, для підвищення продуктивності праці, для соціального і культурного прогресу суспільства.

Викладач повинен підтримувати і покращувати самооцінку і самоповагу кожного студента, відповідати за розвиток наукового інтересу, засвоєння навчальної дисципліни, активізацію навчальної діяльності студентів, підвищення рівня практичної спрямованості навчання, мотивацію та за позитивний клімат в групі під час навчального процесу.

Реалізації цих завдань сприяє використання засобів інформаційно-комунікаційних технологій з різними активними формами, методами та нетрадиційними заняттями.

Однак, інформатизація навчання, на нашу думку, повинна передбачати раціональне поєднання традиційних методів викладання з сучасними, тобто використання засобів ІКТ разом із супроводжуваними друкованими

матеріалами, призначеними для викладачів, а також для студентів.

Засоби навчання (педагогічні засоби) – усі ті матеріали, за допомогою яких викладач здійснює навчальний процес.

Основною формою організації навчання в університеті є заняття (лекційні, лабораторні, семінарські, практичні). Серед форм організації роботи студента на лабораторних, семінарських і практичних заняттях може переважати: парна, групова та колективна роботи.

На розвиток пізнавальної активності студента, зокрема мотиваційно-емоційного компонента сильно впливає референтна група одногрупників. Тому, як засіб розвитку волі студентів на різних заняттях вчені радять використовувати групову роботу. При такій організації навчання, змінюється зміст пізнавальної діяльності студентів – з'являються додаткові мотиви (наприклад, “не підвести свою групу”), значно збільшується активність студентів (зростає кількість варіантів вирішення завдань, зникає боязнь неправильної відповіді [9]).

В основі ефективного використання групових форм роботи лежать основні індивідуальні особливості, характерні саме студентам. За словами К. Платонова, найкращий шлях розвитку самостійності людини – залучення її до колективної праці [14].

У навчально-виховному процесі групова форма роботи розглядається в якості альтернативної для подолання слабких сторін колективного та індивідуального навчання. В літературі вживається синонімічна заміна понять: “групові роботи”, “групове навчання”, “колективне виховання”, “бригадне навчання” [18].

На ефективність групової діяльності впливає її кількісний склад. Дослідження Б. Ломова дозволяють вважати, що при визначенні чисельного складу групи необхідно враховувати специфіку діяльності групи і складність поставлених перед нею завдань. Студентів краще об'єднувати в групи або за однорідністю (гомогенна група), або за різномірністю (гетерогенна група) навчальних успіхів. Вирішення навчальних і виховних завдань найкраще здійснюється в гетерогенній групі (змішаній), де створюються більш сприятливі умови для взаємодії і співпраці (сильний студент, який є лідером, веде за собою інших).

Із збільшенням групи ефективність її діяльності зростає, але лише до певного рівня: при досягненні деякого “критичного значення” величина групи перестає впливати на ефективність її діяльності, а потім – при її більшому збільшенні – стає зовсім не ефективною (занадто велика чисельність призводить до того, що люди починають заважати одне одному) [20].

За кількісним складом групи існує кілька думок: одні вчені називають кількість учасників навчальної групи – 7-10 осіб [5], інші – вважають, що ідеальний склад групи – це п'ять осіб.

Групові роботи має очевидні переваги перед індивідуальною. Серед

них: передача досвіду обробки інформації, підсумовування інформації, якою володіють окремі члени групи (як наслідок, зростає кількість різних шляхів вирішення проблеми і знижується ймовірність помилок [9]), розвиток комунікативно-практичних навичок.

Своєрідним методом застосуванням групової роботи є теорія проблемного навчання студентів, так званий "метод конкретної ситуації", запропонований німецьким педагогом К. Х. Інгенкампом [11]. Сутність методу полягає в тому, що в навчальному процесі викладачем створюються конкретні проблемні ситуації, взяті з практики різних професій. Від студентів потребується глибокий і всебічний аналіз ситуації і вибір оптимального розв'язання задачі в створеній ситуації. В основу навчання, таким чином, покладено дійсні виробничо-технічні задачі з усіма властивими йому особливостями, розв'язання яких повинне сприяти розвитку технічного мислення.

Невід'ємною особливістю створення проблемної ситуації на основі фактів із реального життя є кейс-метод, який вперше був застосований у Harvard Business School. Слухачам бізнес-школи давалися описи певної ситуації, з якою зіткнулася реальна організація у своїй діяльності для того, щоб вони ознайомилися з проблемою й знайшли самостійно та в ході колективного обговорення необхідне рішення. З того часу кейс-метод широко використовується в бізнес-навчанні у всьому світі [13].

Згідно з цим методом учасникам пропонується осмислити реальну життєву ситуацію, опис якої одночасно відображає не тільки будь-яку практичну проблему, а й актуалізує певний комплекс знань, який необхідно засвоїти при вирішенні даної проблеми, що є особливо привабливим саме для навчання студентів.

Складені кейси мають відображати типові ситуації, які найбільш часті у житті, і з якими доведеться зіткнутися студенту в процесі своєї професійної діяльності. При цьому реалізуються такі дидактичні завдання: пошук правильних рішень в умовах невизначеності; розробка алгоритмів прийняття рішення; опанування навичками дослідження ситуацій; розробка плану дій, орієнтованого на отримання результату; застосування отриманих теоретичних знань, зокрема при вивченні різних дисциплін, для вирішення практичних завдань.

Проблемна ситуація у навчанні створює труднощі, подолати які студент може лише в результаті власної розумової активності. Тому проблемна ситуація повинна бути значимою для студента. Він неодмінно звернеться до самостійного пізнання зацікавленої йому проблеми. Надання значущості матеріалу може бути здійснено двома способами:

1) через зв'язок змісту матеріалу з практикою, майбутньою професійною діяльністю;

2) через активну форму роботи при засвоєнні досліджуваного матеріалу, оскільки, за словами П. Каптерева: "... саморозвитку слугують не

стільки книги, скільки власні спостереження, вироблені в найрізноманітніших сферах життя і природи” [12, с. 313].

В. Оконь [19] та І. Гольдін [10] підкреслюють життєвість будь-якої проблемної ситуації. Її виникнення повинно бути пов'язано з інтересами та попереднім досвідом студентів (включаючи вже набуті знання). Якщо ж це нездійснено, то проблемна ситуація повинна бути організована на основі вивчення явищ реального світу.

Проблемне навчання сприяє реалізації двох цілей: 1) формуванню в студентів необхідної системи знань, умінь і навичок; 2) досягненню високого рівня розумового мислення, розвитку здібностей до самонавчання, самоосвіти [16]. Обидві ці мети можуть бути успішно реалізовані за умов використання засобів ІКТ.

Застосування ІКТ в проблемному навчанні є важливою умовою розвитку технічного мислення. Саме за допомогою інформаційної техніки можливо якісно розкрити зміст орієнтувальної основи дії, надати необхідні знання, наочно показати модель діяльності, в яку входять ці знання, створювати проблемні ситуації [17].

Найдоцільнішою методикою сучасного навчання студентів засобами інформаційно-комунікаційних технологій є комунікативна стратегія “win-win” (подвійна перемога), запропонована вченими Гарвардського університету Р. Фішером та У. Юрі, яка передбачає налагодження партнерських відносин між викладачем та студентом, враховуючи інтереси кожного задля досягнення взаємовигідних рішень у вирішенні навчальних завдань. Ця стратегія є корисною і необхідною саме для успішного навчання в університетах, оскільки ґрунтується на двосторонній позиції та спонукає викладачів чути, аналізувати й ураховувати потреби молоді в сучасних умовах навчання і життєдіяльності, надаючи першочергового значення глибоким переживанням, емоціям і почуттям учасників освітнього процесу.

Найпростішою й найпоширенішою на сьогодні програмою, яка допомагає викладачу урізноманітнити лекційне заняття є прикладна програма Power Point. Використовувати комп'ютерні презентації можна і на заняттях іншого типу. Головне, щоб поданий матеріал відповідав принципам науковості, наочності та був поданий в обсязі, що відповідає дидактичній меті.

Але слід пам'ятати, що презентації – це лише інструмент (один із багатьох інших інструментів викладача на занятті), а тому недоцільно презентацію робити важливішою за саме заняття, штучно “підганяти” весь урок під презентацію. Структура заняття при цьому не повинна принципово змінюватися. Саме тому вміння викладача спланувати зміст лекції, визначити оптимальну мету і завдання роботи з презентацією є запорукою успішного навчання студентів.

Досвідчені викладачі, які звикли до використання презентацій на лекціях, впевнилися, що на таких заняттях доцільно збільшити час на

проведення етапу мотивації, адже завдяки презентації можна збільшити його пізнавальне навантаження.

Використання презентацій допомагає урізноманітнити етап актуалізації знань, адже запитання можна ілюструвати графічними об'єктами, анімацією, звуковим супроводом, можна подати кілька слайдів із попередніх лекцій, з кросвордами, ребусами, тощо. На етапі пояснення нового матеріалу можна використовувати фото-, аудіо-, відеофрагменти, гіперпосилання, що дає викладачу змогу на свій розсуд змінювати хід бесіди, акцентувати увагу на найскладніших моментах лекції. Ш. Амонашвілі, С. Векслер, В. Синельников, М. Чошанов вважали, що на лекціях доцільно створювати спеціальні ситуації пошуку, пояснення, виправлення помилок для розвитку у студентів критичного мислення та вказували на те, що основну увагу слід приділяти аспекту формування критичного мислення студентів за допомогою цілеспрямованого створення системи спеціальних ситуацій пошуку помилок [6].

Окрім презентацій, на заняттях ефективно використовувати різні ППЗ (програмні-педагогічні засоби). Основною і головною дидактичною можливістю програмних педагогічних засобів навчання є: інтерактивність програми.

Інтерактивність програми – це запрошення до діалогу, що виражається у формі запитань і відповідей або постановці і виконанні тих чи інших завдань, послуг та відповідної реакції на них. Оцінка діалогової форми, утіленої в мультимедійних програмах, – це діяльність студентів, активний засіб керівництва нею. Система запитань має організовувати, стимулювати і спрямовувати навчальну діяльність у потрібне русло. Запитання мусять бути короткими, чіткими й посильними для студентів, у невимушеній формі спонукати їх до вирішення певних навчальних завдань на основі даних досвіду.

В зарубіжній літературі, А. Айламазьян та М. Лебедева підкреслюють, що, за даними досліджень, у результаті проведення інтерактивних вправ студенти навчаються техніці прийняття рішень, усвідомлюють необхідність теоретичної підготовки для практичної роботи, знайомляться з тими проблемами та труднощами, які можуть виникнути в реальній діяльності, краще засвоюють дисципліну, розвивають навички взаємодії з іншими. Також вказується на те, що впровадження таких завдань, на відміну від традиційних методів навчання, не лише передає певний обсяг знань, але насамперед розвиває здатність аналізувати, синтезувати та використовувати отриману інформацію [13].

Ю. Фокін, розглядаючи використання ППЗ навчання, говорить, що вони орієнтовані на більш широку взаємодію студентів не тільки з викладачем, але й один з одним і на домінування активності студентів в процесі навчання [15].

М. Кларкін, аналізуючи проблеми комп'ютеризованого навчання,

стверджує, що воно є спеціальною формою організації пізнавальної діяльності студентів, яке включає конкретні цілі, а саме створення комфортних умов навчання, за допомогою яких студент відчуває свою успішність, свою інтелектуальну спроможність, що робить продуктивним сам процес навчання [8].

Однією з педагогічних технологій, яка сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів відповідно до їх інтересів на заняттях різних типів є метод навчальних проектів.

Під навчальним проектом розуміють організаційну форму роботи, яка орієнтована на засвоєння навчального модулю і становить частину навчальної дисципліни. В університеті навчальний проект можна розглядати як спільну навчально-пізнавальну, дослідницьку, творчу або індивідуальну діяльність студентів, що має спільну мету, однакові методи і способи діяльності, спрямовані на досягнення спільного реального результату, потрібного для вирішення вагової для студентів проблеми в житті [1].

Метод навчальних проектів є дуже поширеним в Україні завдяки всесвітній благодійній програмі "Intel – Навчання заради майбутнього", яка була розроблена американськими авторами для підготовки вчителів загальноосвітніх шкіл до ефективного застосування інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі. Головним у навчанні за цією програмою є засвоєння вчителями нових педагогічних технологій: метод навчальних проектів, дослідницький метод, навчання у співробітництві, модульне навчання [3].

Найважливішу функцію, яку можна реалізувати на заняттях на етапі контролю та перевірки засвоєних студентами знань є використання комп'ютерного тестування з автоматичним оцінюванням.

Порівняно з традиційними формами контролю комп'ютерне тестування має ряд переваг:

- швидке одержання результатів і звільнення викладача від трудомісткої роботи з обробки результатів тестування;
- індивідуалізація процесу навчання (автономність);
- певний комфорт студентів під час тестування;
- оперативність;
- підвищення об'єктивності оцінювання знань, і, як наслідок, позитивний стимулюючий вплив на пізнавальну діяльність студента;
- виключення негативного впливу на результати тестування таких факторів як настрої, рівень кваліфікації й інші характеристики конкретного викладача;
- універсальність, охоплення всіх стадій процесу навчання;
- контроль великого обсягу матеріалу;
- зменшення порівняно з традиційним опитуванням затрати часу на 50 відсотків.

Отже, інформаційно-комунікаційні технології – це не тільки і не стільки об'єкт для вивчення у вищих закладах освіти, а інструмент для створення інформаційно-освітнього середовища.

Висновок. Одним з найбільш ефективних методів у навчанні студентів є вирішення ними проблемно-практичних ситуацій, кейс-метод (case-study – аналіз конкретних практичних ситуацій). Використання case-методу передбачає перехід від методу накопичення знань до діяльнісного, практико-орієнтованого підходу стосовно реальної діяльності студента. Мета методу – навчити студента аналізувати інформацію, виявляти ключові проблеми, вибирати альтернативні шляхи рішення, оцінювати їх, знаходити оптимальний варіант і формулювати програми дій. Застосування ІКТ у проблемному навчанні є важливою умовою розвитку технічного мислення. Саме за допомогою інформаційної техніки можливо якісно розкрити зміст будь-якого заняття, надати необхідні знання, наочно показати модель діяльності, в яку входять ці знання.

Підкреслюючи роль середовища в якому навчаються студенти, можемо зазначити, що саме інформаційно-освітнє середовище може активізувати багато чинників успішності навчання, і чим різноманітніше воно буде, тим ефективніше відбуватиметься процес навчання з урахуванням індивідуальних можливостей кожного студента, їхніх інтересів, схильностей, суб'єктивного досвіду, накопиченого в процесі навчання і у реальному житті.

Використана література:

1. *Абасов З. А.* Познавательная активность школьника / Зинудин Абасович Абасов. – Москва : Педагогика, 1989. – 146 с.
2. *Абульханова-Славская К. А.* Принцип субъекта в философско-психологической концепции С. Л. Рубинштейна / К. А. Абульханова-Славская // Сергей Леонидович Рубинштейн. Очерки. Воспоминания. Материалы. – Москва : Наука, 1989. – С. 10-61.
3. *Ананьев Б. Г.* К психофизиологии студенческого возраста / Б. Г. Ананьев // Современные психолого-педагогические проблемы высшей школы ; под ред. Б. Г. Ананьева, Н. В. Кузьминой. – Ленинград : ЛГУ, 1974. – Вып. 2. – С. 3-15.
4. *Аристов Л. П.* Активность учения школьника / Людмила Павловна Аристов. – Москва : Просвещение, 1968. – 138 с.
5. *Барам Д. П.* Типологизация учебной активности старшеклассников / Д. П. Барам // Советская педагогика. – 1988. – № 3. – С. 50-57.
6. *Бех І. Д.* Виховання особистості : Сходження до духовності / Іван Дмитрович Бех. – Київ : Либідь, 2006. – 272 с.
7. *Вилькеев Д. В.* Познавательная деятельность учащихся при проблемном характере обучения основам наук в школе / Джавдат Валиевич Вилькеев. – Казань : Изд-во КГУ, 1961. – 174 с.
8. *Вірченко Н.* Титан математики / Н. Вірченко // Освіта і управління : науково-практ. журнал. – 2007. – Т. 10. – № 3/4. – С. 116-122.
9. *Гільбух Ю. З.* Темперамент і пізнавальні здібності школяра / Юрій Зіновійович Гільбух // Психологія, діагностика, педагогіка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ : Ін-т психології АПН України, 1993. – 272 с.
10. *Гольдин И. И.* Проблемное обучение в ПТУ / Илья Исаакович Гольдин. – Москва : Высшая школа, 1979. – 107 с.
11. *Ингенкамп К.* Педагогическая диагностика / Карлхайнц Ингенкамп ; пер. с нем. – Москва : Педагогика, 1991. – 240 с. – (Зарубежная школа и педагогика).

12. *Каптерев П. Ф.* Детская и педагогическая психология / Пётр Фёдорович Каптерев. – Москва : Московский психолого-социальный институт ; Воронеж : Изд-во “МОДЭК”, 1999. – 336 с.
13. *Кларин М. В.* Инновации в мировой педагогике : обучение на основе исследования, игры и дискуссии / Михаил Владимирович Кларин. – Рига : НПЦ “Эксперимент”, 1995. – 176 с.
14. *Леонтьев В. Г.* Мотивационная основа учебной деятельности / В. Г. Леонтьев // Психология образования : Дайджест. – 2001. – № 5. – С. 37-39.
15. *Максименко С. Д.* Психологія в соціальній та педагогічній практиці: методологія, методи, програми, процедури : навч. посіб. [для вищої школи] / Сергій Дмитрович Максименко. – Київ : Наукова думка, 1998. – 216 с.
16. *Матюшкин А. М.* Проблемные ситуации в мышлении и обучении / Алексей Михайлович Матюшкин. – Москва : Педагогика, 1972. – 168 с.
17. *Машбиц Е. И.* Психолого-педагогические проблемы компьютеризации обучения / Ефим Израилевич Машбиц. – Москва : Педагогика, 1988. – 191 с. – (Педагогическая наука – реформа школы).
18. *Наследов А. Д.* SPSS : Компьютерный анализ данных в психологии и социальных науках / Андрей Дмитриевич Наследов. – 2-е изд. – Санкт-Петербург : Питер, 2007. – 416 с.
19. *Оконь В.* Основы проблемного обучения / Винценти Оконь ; пер. с польск. – Москва : Просвещение, 1968. – 208 с.
20. *Платонов К. К.* О системе психологии / Константин Константинович Платонов. – Москва : Мысль, 1972. – 212 с.

References:

1. *Abasov Z. A.* Poznavatel'naya aktivnost shkol'nika / Zinudin Abasovich Abasov. – Moskva : Pedagogika, 1989. – 146 s.
2. *Abulhanova-Slavskaya K. A.* Princip subekta v filosofsko-psihologicheskoy koncepcii S. L. Rubinshtejna / K. A. Abulhanova-Slavskaya // Sergej Leonidovich Rubinshtejn. Ocherki. Vospominaniya. Materialy. – Moskva : Nauka, 1989. – S. 10-61.
3. *Anan'ev B. G.* K psihofiziologii studencheskogo vozrasta / B. G. Anan'ev // Sovremennye psihologo-pedagogicheskie problemy vysshej shkoly ; pod red. B. G. Anan'eva, N. V. Kuzminoj. – Leningrad : LGU, 1974. – Вып. 2. – S. 3-15.
4. *Aristova L. P.* Aktivnost ucheniya shkol'nika / Lyudmila Pavlovna Aristova. – Moskva : Prosveshenie, 1968. – 138 s.
5. *Baram D. P.* Tipologizaciya uchebnoj aktivnosti starsheklassnikov / D. P. Baram // Sovetskaya pedagogika. – 1988. – № 3. – S. 50-57.
6. *Bekh I. D.* Vykhovannia osobystosti : Skhodzhennia do dukhovnosti / Ivan Dmytrovych Bekh. – Kyiv : Lybid, 2006. – 272 s.
7. *Vilkeev D. V.* Poznavatel'naya deyatelnost uchashih'sya pri problemnom haraktere obucheniya osnovam nauk v shkole / Dzhavdat Valievich Vilkeev. – Kazan : Izd-vo KGU, 1961. – 174 s.
8. *Virchenko N.* Tytan matematyky / N. Virchenko // Osvita i upravlinnia : naukovoprakt. zhurnal. – 2007. – Т. 10. – № 3/4. – S. 116-122.
9. *Hilbukh Yu. Z.* Temperament i piznavalni zdibnosti shkoliara / Yurii Zinoviiovich Hilbukh // Psykholohiia, diahnozyka, pedahohika. – 2-he vyd., pererob. i dop. – Kyiv : In-t psykholohii APN Ukrainy, 1993. – 272 s.
10. *Goldin I. I.* Problemnoe obuchenie v PTU / Ilya Isaakovich Goldin. – Moskva : Vysshaya shkola, 1979. – 107 s.
11. *Ingenkamp K.* Pedagogicheskaya diagnostika / Karlhajnc Ingenkamp ; per. s nem. – Moskva : Pedagogika, 1991. – 240 s. – (Zarubezhnaya shkola i pedagogika).
12. *Kapterev P. F.* Detskaya i pedagogicheskaya psihologiya / Pyotr Fyodorovich Kapterev. – Moskva : Moskovskij psihologo-socialnyj institut ; Voronezh : Izd-vo “MODEK”, 1999. – 336 s.
13. *Klarin M. V.* Innovacii v mirovoj pedagogike : obuchenie na osnove issledovaniya, igry i diskussii / Mihail Vladimirovich Klarin. – Riga : NPC “Eksperiment”, 1995. – 176 s.
14. *Leontev V. G.* Motivacionnaya osnova uchebnoj deyatelnosti / V. G. Leontev // Psihologiya obrazovaniya : Dajdzhest. – 2001. – № 5. – S. 37-39.

15. *Maksymenko S. D.* Psykholohiia v sotsialnii ta pedahohichnii praktytsi: metodolohiia, metody, prohramy, protsedury : navch. posib. [dlia vshtsoi shkoly] / Serhii Dmytrovych Maksymenko. – Kyiv : Naukova dumka, 1998. – 216 s.
16. *Matyushkin A. M.* Problemnye situacii v myshlenii i obuchenii / Aleksej Mihajlovich Matyushkin. – Moskva : Pedagogika, 1972. – 168 s.
17. *Mashbic E. I.* Psihologo-pedagogicheskie problemy komp'yuterizacii obucheniya / Efim Izrailevich Mashbic. – Moskva : Pedagogika, 1988. – 191 s. – (Pedagogicheskaya nauka – reforma shkoly).
18. *Nasledov A. D.* SPSS : Kompyuternyj analiz dannyh v psihologii i socialnyh naukah / Andrej Dmitrievich Nasledov. – 2-e izd. – Sankt-Peterburg : Piter, 2007. – 416 s.
19. *Okon V.* Osnovy problemnogo obucheniya / Vincenti Okon ; per. s polsk. – Moskva : Prosveshenie, 1968. – 208 s.
20. *Platonov K. K.* O sisteme psihologii / Konstantin Konstantinovich Platonov. – Moskva : Mysl, 1972. – 212 s.

ЮЩЕНКО А. П., ШПИЛЕВОЙ Ю. В. Основные аспекты создания информационно-образовательной среды в высших учебных заведениях для качественного обучения студентов.

Важной проблемой современности остается вопрос разнообразия учебного процесса, создание условий для творчества студентов, возможности проявить себя, расширение сферы их интересов. Современным студентам доступны разнообразные источники информации, но часто именно наличие готовой информации способствует развитию пассивности. Исчезает стремление к поиску, познанию, творчеству, то есть деятельности. Для этого процесс обучения должен быть сконструирован с максимальным приближением к запросам и возможностям студентов.

Модернизация современной системы высшего образования требует внедрения перспективных инновационных технологий и методик обучения, основное направление которых основывается на использовании современной информационной техники.

Ключевые слова: учебный процесс, учебная среда, информационно-коммуникационные технологии, проблемное обучение, методика “win-win”.

JUSCHENKO A. P., Shpylovyi Yu. V. The main aspects of creating an informational and educational environment in high school for students.

An important problem of modernity is the diversity of the educational process, the creation of conditions for the creativity of students, the opportunity to Express themselves, the expansion of their interests. Modern students have access to a variety of sources of information, but often it is the availability of ready-made information contributes to the development of passivity. The aspiration to search, knowledge, creativity, that is activity disappears. To do this, the learning process should be designed with the maximum approximation to the needs and opportunities of students.

Modernization of the modern system of higher education requires the introduction of advanced innovative technologies and teaching methods, the main direction of which is based on the use of modern information technology.

Keywords: educational process, educational environment, information and communication technologies, problem teaching, "win-win" method.